

Povětron

Věřím, že snad každý z vás viděl alespoň jednou „padat hvězdu“. Většinou jde o drobné hvězdné tělísko, jež shoří v naší atmosféře a kterému se říká meteor. Ve vzácných případech, jde-li o velké těleso a má-li relativně malou rychlost, může meteor atmosférou proletět a dopadnout na povrch Země ve formě několika úlomků, kterým se již říká meteority. Před samotným rozpadem, kdy velký meteor vypadá jako sršící ohnivá koule, je pojmenován jako bolid. A právě takovéto těleso si k Zemi našlo cestu v pondělí 25. listopadu 1833.

Ten večer byl v Blansku mlhavý a nevlídný. Kolem 19. hodiny se náhle rozjasnilo a byl vidět dlouhý ohnivý pruh. Následovala velká rána nad hořickým lesem. Pro mnohé obyvatele Blanska a okolí, kteří toto vesmírné divadlo zhlédli, to byla nejúžasnější ukázka čirého zla. Na silnici se plašili koně, lidé vyváděli dobytek z chlévů a v některých vesnicích dokonce rozhoupali zvony na poplach. Blanenský rychtář Voděra, který šel tou dobou z Rájce, později vyprávěl: *„Na nebi jsem uviděl oheň velký jako dva domy. Zdálo se mi, že se samo nebe otevřelo a objevil se Bůh s anděly. V tu chvíli jsem pomyslel, že je konec světa, a proto jsem poklekl a modlil se.“*

V té době byl ředitelem Salmových železáren v Blansku dr. Karel Ludvík baron von Reichenbach (*1788, +1869), který získal svoji proslulost mimo jiné objevením kreosotu, který vzniká jako vedlejší produkt při spalování dřeva v milířích, a také jako autor teorie zvané „Od“, což měla být *„síla v přírodě, poznatelná jen osobám zvláště senzitivním“*.

Onen listopadový večer nocoval Reichenbach v Kunštátu. Po svém návratu do Blanska nejprve poslal své úředníky, aby vypátrali možné místo dopadu, a jedenáct dní po pádu meteoritu se Reichenbach spolu s pomocníky vydal na první expedici do okolí obce Závisti. Celkem se hledání zúčastnilo 120 lidí, kteří v několika dnech našli 7 úlomků kamenného meteoritu. O celých 33 let později našel doktor Jindřich Wankel osmý kus o hmotnosti 126 gramů. Tři z nalezených kamenů jsou uloženy v Moravském zemském muzeu v Brně a další je ve Vídni. V Blansku byl podle této události pojmenován starý zájezdní hostinec čp. 7. Dostal název „U povětroně“ (*Zum Meteorstein*).

Na závěr je třeba uvést, že Reichenbach publikoval 28 prací o meteoritech. Nebýt jeho nadšení a houževnatosti, pravděpodobně by se na celou událost brzy zapomnělo.

Miloslav Kuběna